

THE VELUX FOUNDATIONS
VILLUM FONDEN ✕ VELUX FONDEN

МЯСТО ЗА ИСТИНСКИ ВЪЛШЕБСТВА

Постижения на СНЦ „Еквилибриум“
по проекта Семейен център
„В света на ранното детство“

МЯСТО ЗА ИСТИНСКИ ВЪЛМЕБСТВА

Постижения на СНЦ „Еквилибриум“

по проекта Семейен център

„В света на ранното детство“

Въведение

Изграждането на русенския семеен център за ранно детско развитие е част от проект, финансиран от Фондации „Велукс“ – Дания в отговор на нуждите и желанията на семейства с малки деца.

Най-просто казано, целта ни е да помогнем на родителите (настойниците) да бъдат най-доброто, на което са способни, в ролята им на майки и бащи.

Първите ни стъпки в рамките на проекта включиха задълбочени разговори с майки и бащи, за да се уверим, че бъдещите ни действия ще имат смисъл и стойност.

Родителите споделиха, че биха искали

- Лесен достъп до съветници и ресурси
- Удобна, гостоприемна и приятелска обстановка, която дава усещането за общност и споделени ценности
- Непринудена и позитивна комуникация и неформално взаимодействие
- Да имат възможността да вземат активно участие

За да отговорим на тези заявки, почерпихме вдъхновение от два източника и като резултат създадохме център, който е първи по рода си на Балканите.

- **Шведският семеен център**

От години имаме добри работни взаимоотношения с Вебеке Бинг – един от основателите на шведската система. Тя посети България и е наш консултант.

В допълнение нашият екип посети два от най-старите центрове в Гьотеборг и си сътрудничи с управителите на

центровете и ръководството на Националната асоциация на семейните центрове, както и с три университета – Гьотеборг, Лънд и Кришчъншад.

Семейните центрове функционират в рамките на здравеопазването и предлагат пре- и пост-натална грижа за бебета и родителите им. Не всички елементи на шведския семеен център кореспондират на нашия проект и ние бяхме преди всичко заинтересовани от един от компонентите, наречен Отворена група за игра за деца до училищна възраст и родителите им. Тази група насърчава „играта, педагогически дейности и социален обмен“. Децата са заедно с родителите си или други възрастни, които се грижат за тях. Това е моделът, който адаптирахме в България.

Научихме много за управлението и чисто практическите (организационни) аспекти. Формата „Отворена група за игра“ дава възможност за спонтанно взаимодействие с децата и родителите им, за редовни неформални срещи, в които участват различни специалисти по ранно детско развитие и обучение.

В контекстът на шведския модел използвахме два ключови документа:

- A. „Оценка на семейните центрове в район Вастра Готланд, Швеция”- An Evaluation of Family Centres in Region Vastra Gotaland, Sweden” Abrahamsson, Bing & Lofstrom: www.vgregion.se/upload/Folkhalsa/.../Family%20centre.pdf
- B. „Програма за до-училищно образование“ - “Curriculum for the Preschool Lpfo 98, Revised 2010” (<http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation>)

Център за деца до 5 години „Каугейт“, Единбург, Шотландия „Каугейт“ е иновативна детска градина, считана за една от най-добрите в Европа. Използвайки модерен прочит на принципите на Фридрих Фрьобел, „Каугейт“ предлага среда за грижа, учене и развитие, която отговаря на международните стандарти за така наречените „практики, съответстващи на етапа на детското развитие“. Екипът на „Еквилибриум“ посети „Каугейт“ няколко пъти и колегите посетиха България и ни помогнаха да разработим вътрешния дизайн на центъра.

Чрез „Каугейт“ установихме тесни връзки с Единбургския университет. Споделяме информация за подходящи практики в ранното детство. Работим тясно и с мрежата от детски организации „Децата в Шотландия“ – Това ни дава достъп до информация, до дебати и обмяна на мнения за политиките за ранно детско развитие и обучение в Шотландия и други европейски държави.

Фокусирани сме върху „практики, съответстващи на етапа на детското развитие“:

През 2006 г. д-р Кристин Стивън от Института по образование към Университета Стърлинг изготвя доклад до шотландското правителство, озаглавен „Образование в ранна детска възраст: Гледни точки от различни източници“.

Важно е да изясним, че изразът „образование в ранна детска възраст“ се използва за “групова, извън домашната среда, грижа, чиято цел е да подкрепя ученето и развитието на децата в периода, преди да започнат училище“. Има специфична учебна програма или образователна рамка – „систематизирана програма от дейности, възможности и взаимодействия, която обикновено

е следствие от ясно определено или неясно идеологично или теоретично разбиране за това как учат децата“.

Имайки предвид възможното въздействие на социалните, политически или икономически фактори върху разработването на политики, свързани с ранното детство, д-р Стивън се позовава на общото мнение в САЩ, което достига до Обединеното кралство – практики, подходящи за различните етапи на развитие. Шведската учебна програма е дадена като пример за подходяща практика, специално адаптирана за средата.

Д-р Стивън посочва появата на общи теми на дискусия на образователните практики, а именно:

Фокус върху индивидуалното развитие

Акцент върху учене, иницирано от детето в сравнение с учене, ръководено от възрастните

Децата са активни учещи се, а не пасивни получатели на знания

На децата се гледа като на компетентни учещи, отколкото като на незрели възрастни

Децата имат право да бъдат чути и имат право на избор

Ученето е оформено от контекста и общността

Детето участва активно в учебния процес, взаимодействайки с връстници и възрастни

Практики, подходящи за различните етапи на развитие

Характеризират се със:

Баланс между само иницираното учене на детето и насочването от възрастния

Възможността за избор, дадена на децата измежду предложени дейности

Възможност и условия за изследване / експериментиране чрез активно ангажиране

Комбинация от работа в малки групи, работа в голяма група и индивидуални занимания

Играта като основно (но не непременно изключващо) средство за учене

Възрастни, които насърчават задаването на въпроси и размишляването, които демонстрират, които насочват и подкрепят и които предлагат алтернативи

Систематично наблюдение на учене и поведение

Основният принцип, който обхваща идеите от списъка по-горе, е изразен в доклад от 2010 г. от *Парламентарната служба за наука и технологии* на Обединено кралство. Направеното заключение е, че сензорното, когнитивното и лингвистичното развитие у малките деца зависи основно от играта, изследването и стила на общуване и взаимодействие, който играта осигурява, а НЕ директните инструкции.

През 2018г. Световната Банка публикува доклад озаглавен „Ученето (Да реализираме обещанието за образование) - 'Learning (to Realize Education's Promise)'. Той съдържа кратък параграф за „биологията на ученето“, който казва: "Детският мозък усвоява най-ефективно информация чрез изследване, игра и взаимодействие с чувствителни възрастни или връстници.

Поради тази възприемчивост предучилищните програми трябва да се концентрират върху развиването на фундаментални умения чрез подходящи за етапа на детско развитие програми, с акцент върху играта и изследването."

В нашият център сме създали стимулираща среда, която подкрепя автономността (самостоятелността) на децата, защото насърчава свободната игра и изследването.

Модел за действие

Семеен интерактивен център „В света на ранното детство“	
Тематична област на услугите	Интегрирани услуги за малки деца и родители, свързани с развитието, здравето и обучението на малки деца + родителски капацитет на възрастните
Целеви групи Потребители	Бъдещи майки и техните партньори Всички родители на деца в предучилищна възраст с акцент върху уязвимите групи (напр. самотни родители, твърде млади родители, родители в социална изолация, осиновители, приемни родители, родители на деца със специални потребности) Деца от 0 до 7 години
Дейности в услугата	Понастоящем отделите за закрила на детето могат да получават сигнали, свързани с риск за малки деца, подавани предимно от специалисти, работещи в два сектора – <ol style="list-style-type: none"> 1. Здравеопазване (родилни отделения, общопрактикуващи лекари, яслени групи) 2. Образование (детски градини и предучилищни групи) Ние предлагаме универсална/общодостъпна услуга, която ще запълни празнотата между институциите и услугите за закрила на детето. „Еквилибриум“ създаде в Русе място за срещи на семейства с деца в ранна и предучилищна възраст. Родители и деца посещават мястото заедно. Децата играят свободно, а родителите

	<p>разговарят помежду си и с експерти на теми, свързани с детското развитие и учене и позитивно родителство. Мултидисциплинарният екип извършва редица дейности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Насърчава практики, подходящи за различните етапи на развитие 2. Дава насоки и съвети 3. Взаимодейства, наблюдава и реагира на признаци за затруднения и проблеми в семейството 4. Помага на родителите да намерят приятели и да създадат мрежа от познанства 5. Сътрудничат си с други социални услуги за деца и семейства + ясли и детски градини 6. Насочва родителите към подходящите специалисти
<p>Място на изпълнение</p>	<p>Понастоящем, с финансовата подкрепа на Фондации Велукс, „Еквилибриум“ поставя началото на този подход в собствен център за ранно детско развитие в гр. Русе. Това гарантира, че предлаганата семейна подкрепа, която е общодостъпна, ще бъде ясно разграничена от услугите за закрила на детето, насочени към деца в риск.</p> <p>Това също така позволява на мястото да изпълнява двойна функция:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. За деца – богати и разнообразни възможности за игра, изследване, взаимодействие 2. За възрастни – пространство, дизайн и ресурси, които насърчават неформалното

	<p>взаимодействие, групови сесии</p> <p>Въпреки това, възможно е услугата да бъде предлагана като част от работата по ранна интервенция и превенция на централите за обществена подкрепа (където има подходящите за целта специалисти). Това ще доведе до интеграция на семейства, насочени от отделите за закрила на детето, с представители на широката общественост.</p> <p>Същите подходи на работа „Еквилибриум“ прилага в <i>мобилни Play групи</i> в кварталите с малцинствено население за развиване на родителски умения за стимулиране на когнитивното, социално и емоционално развитие на децата и адекватно посрещане на здравните им потребности. Съвместните занимания на деца и родители, фасилитирани от специалисти, са много популярни сред тези групи в неравностойно положение. Родителите ни изненадват със своята загриженост за децата, жажда за знания за добро отглеждане и креативност при изпълнение на домашни задачи.</p>
<p>Очакван ефект от услугата</p>	<p>Краткосрочен/средносрочен план: подобрена насоченост на действията по закрила на детето и създаване на „мрежа за сигурност“ за всички родители с малки деца</p> <p>1. Ако родилните отделения препоръчат услугата на новите родители, това създава формула за осигуряване както на ненаатрапчива система за превенция на риска, така и на възможността за специалистите да реагират на</p>

ранни предупредителни сигнали въз основа на интензивно взаимодействие със семействата и задълбочено наблюдение. Интервенцията ще бъде добре планирана, прецизна и уместна. Новата услуга дава възможност и за развитието на мрежа за подкрепа (съмишленици и професионалисти) за тези потребители на новата услуга, които изпитват затруднения.

2. Родители, определяни като „уязвими“ (напр. самотни майки, майки в тийнейджърска възраст, семейства с непостоянни доходи), които избират да не ползват универсалната услуга, са насочвани и наблюдавани като приоритетна група за услугите за закрила на детето.

Въздействие: Подобрена видимост на семействата с малки деца в общността. Тези, които имат нужда от съвет и подкрепа, могат да бъдат наблюдавани, ползвайки новата услуга. Родителите от уязвимите групи, които отказват да ползват новата услуга, са регистрирани и наблюдавани от услугите за закрила на детето

Отчитане: Подобрена възвръщаемост на финансовите инвестиции в ранна грижа и образование + закрила на детето

Дългосрочно: Помагайки за намаляването на стресовите фактори в семействата, ще наблюдаваме по-голяма устойчивост у децата, навлизащи в образователната система и по-добра саморегулация сред тези малки ученици. Подобрено физическо и психично здраве сред малките деца.

	<p>Отчитане: Ще се наблюдава постепенно подобрене в индикаторите за успеха на учениците</p> <p>Ще се подобрят индикаторите за здравословно състояние</p>
<p>Кое я прави иновативна</p>	<p>Създаването на тази услуга предполага адаптирането на шведски модел – общодостъпна предучилищна група (главна част от семейните центрове). Основните характеристики на тази услуга са нови за България:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мултидисциплинарен екип, който се фокусира върху ранно детско развитие, позитивно родителство и професионална подкрепа, която оптимизира това развитие 2. Обстоятелства, които не заклеймяват и не осъждат семействата, които ползват услугата 3. Лесен достъп до консултанти и ресурси (политика на отворени врати, гъвкавост, съвременна платформа за комуникация, продължителна програма от работни групи и дискусии, възможност за насочване на потребителите към други източници на подкрепа, експертиза, сесии, провеждани вечер или през почивните дни) 4. Удобно, уютно и приветливо място за срещи, проектирано и оборудвано да изпълнява двойна роля (виж по-горе) 5. Специален акцент върху неформалното взаимодействие 6. Възможност за активно участие на родителите и създаване на социална мрежа

7. Динамична подкрепа за родителите с приоритет върху демонстрацията и дискусията (игрови сесии, кафе сутрини, групи за дискусия, семинари и работни групи), а не върху инструктирането

Пространството за игра и взаимодействие на деца, родители и специалисти е инспирирано от шотландски центрове и детски градини, които прилагат в съвременен вариант педагогическите подходи на Фридрих Фрьобел, както и по-модерните схващания за играта с полифункционални предмети - джунджурии, ресурси за евристична игра, която насърчава автономност, креативност, решаване на проблеми, оценка на рисковете, сътрудничество с други деца. В семейният център се използват само природни материали – дърво, текстил. Обособени са тематични центрове „Музика“, „Нашата къща“, „Строителство“, „Цапаща игра“ с вода, пясък, пръст, слама, листа и пръчки, „Гнездото“, „Тих кът“ за четене на книжки и редене на пъзели, „Изкуство“ с боички, пластелин, тесто. Децата избират къде и с какво да играят, водени от естественото си любопитство и наклонности. Намесата на възрастните е минимална. Преживяванията на децата се допълват от проекции на природни картини и феномени, сезони, животинския свят, които насърчават симулационни игри, разказване на приказки, съчиняване на истории. Експертите наблюдават, взаимодействат и насочват родителите по естествен в контекста на

	играта и ненадрапчив начин.
Основни ресурсни материали	<p>Създадена е богата библиотека с информация – книги, доклади, филми.</p> <p>Използват се две издания на „Еквилибриум“</p> <ul style="list-style-type: none"> - Личен дневник на майката и детето (http://eq-bg.org/wp-content/uploads/2015/01/Lichen_dnevnik_maika_d_ete_bg.pdf) - - Пътеводител в страната на доброто родителство (http://eq-bg.org/wp-content/uploads/2016/02/knijka.pdf) <p>Както и стандартите на УНИЦЕФ за ранно детско развитие (http://www.iphs.eu/n/images/knigi_snimki/Standarts_0-3_Years_full%20text.pdf)</p>

Постижения на семейния център

- **Признание**

През 2018 г. „Еквилибриум“ спечели първа награда в категорията „Устойчива промяна“ на новоучредения отличителен знак на Държавната агенция за закрила на детето „Аз гарантирам щастливо детство“ за принос в защита на правата на децата. Организацията получи признание за работата си в областта на ранното детство.

- **Преминали семейства**

Центърът работи от края на 2017 г. През него за година преминават по 115 семейства, включително от други градове

или живеещи в чужбина. Успешно приобщаваме деца с особености в развитието, реинтегрирани в биологичните си семейства, приемни и осиновени деца.

Подходите в центъра се използват и в ромски махали, където провеждаме подобни мобилни игрови сесии с деца и родители. В тези групови формати участват за година 50 семейства.

• Групови форми на работа

Центърът е отворен от 9.00 до 17.00 в понеделник, сряда и петък, а във вторник и четвъртък работи до 19.00 за деца, които ходят на детска ясла или градина .

Насърчаваме създаването на неформални социални групи и мрежи за самотни майки или такива, чиито съпрузи работят далеч от дома.

Проведохме с родители два летни семинара от по 4 дни – за разказване на истории и драматизация и за значението на играта на открито.

Вечер и през уикенда организираме срещи по значими теми – кърмене, интровертните деца и детската градина, дислексия, влиянието на дигиталните технологии върху детето и родителстването и др.

Устойчивост и постигнато въздействие от въвеждането на иновацията

В новия проект за Закон за социалните услуги за първи път в България се припознават и въвеждат и общодостъпни услуги, като смеем да твърдим, че семейният център в Русе като модел на първа за страната такава услуга е допринесъл за разпознаването от правителството и тяхното регулиране в новия закон. Текстовете в закона за този вид универсални и общодостъпни услуги са в синхрон с начина на организиране и функциониране на семейния център – широко отворен вход, без оценка и план, гъвкава и дискретна подкрепа за развиване на умения и реализиране на права. При необходимост се насочват към специализирани социални услуги

От проект за закон:

Общодостъпни и специализирани социални услуги

Чл. 12. (1) Социалните услуги са общодостъпни и специализирани.

(2) Общодостъпни социални услуги за всички лица са услугите за:

1. информиране, консултиране и обучение за реализиране на социални права и за развиване на умения, които се предоставят за срок не по-дълъг от два месеца;

2. мобилна превантивна общностна работа.

(3) Специализирани социални услуги са услугите, които се предоставят при:

1. настъпване на определен риск за живота, здравето, благосъстоянието или развитието на лицето;

2. необходимост да бъде посрещната специфична потребност на определена група лица.

Функции на социалните услуги

Чл. 13. (1) В зависимост от тяхната функция социалните услуги са:

1. превантивни;
2. подкрепящи;
3. възстановителни.

(2) Превантивни са социалните услуги, които се предоставят на всички лица или на определена група лица без предварително идентифициран конкретен риск.

(3) Подкрепящи са социалните услуги, които се предоставят вследствие на идентифициран риск или за задоволяване на специфична потребност.

(4) Възстановителни са социалните услуги, които предлагат високо специализирана подкрепа за лица със специфични потребности.

Регламентирането на общодостъпните социални услуги е гаранция както за устойчивостта на нашия семеен център, така и за развиването на подобни услуги в страната. Бихме желали да участваме в разписването на стандартите на този вид услуги.

Отзиви на заинтересовани страни

• Външна оценка на системата за ранна детска интервенция в България

Оценката беше реализирана от Емили-Варгас Барон от института RISE по проект на Национална мрежа за децата „Да подредим пъзела: устойчив семейно-ориентиран подход и ранна интервенция в България“.

„Еквилибриум“ беше включен в изследването като предоставящ добри практики в двата крайни спектъра от услуги:

- по отношение на ранното детско развитие (РДР) – семеен център „В света на ранното детство“

- по отношение на интегрирани високо специализирани услуги за деца с увреждане, с необходимост от постоянни медицински грижи в областта на ранната детска интервенция (РДИ) – ЦНСТДМУ-ПМГ

Работата ни беше високо оценена от международния консултант в контекста на мястото на семейния център в системата за услуги в ранното детство и по отношение на ранния скрининг за нуждата от ранна интервенция.

От доклада на външния оценител:

„Тази целенасочена и комплексна организация е разработила 13 различни вида услуги с държавно и общинско финансиране за общо детско развитие, за деца с тежки увреждания, за подкрепа на приемната грижа и услуги за настаняване от семеен тип, както и за семейства, засегнати от домашно насилие и злоупотреба и negliжиране на деца.

Например, те са създали интерактивен Ресурсен център за ранното детство и семейството, за родители и деца, в който осъществяват наблюдения на развитието и дейности за скрининг, както и провеждат дейности с родителите и децата. Организацията планира да допълни този скрининг в центъра с работа на терен в общността и разширена услуга за домашни посещения в Русе.

Сдружение „Еквилибриум” управлява няколко услуги за деца със забавяне в развитието и увреждания и приобщаващ център за ранната детска възраст, които могат да бъдат свързани в цялостна програма за РДИ, включваща работа на терен в общността и домашни посещения в Русе и околностите. Те съобщиха, че към тях биват насочвани от ОЗД много деца със специални потребности, в приемна грижа и др.

Директорите на сдружението споделиха желанието си да разширят някои от услугите си, които включват различни елементи на РДИ. Те също така имат услуги за деца в ранна възраст в гр. Бяла, разположен на около 55 км от Русе. Поради това смятат, че могат да предоставят услуги за РДИ, както в градски, така и в селски райони. Споделиха, че за тях представлява интерес да проучат възможностите за предоставяне на услуги и в други общини в бъдеще“.

• **Професор Джон Дейвис от Единбургския университет пиша:**

„Моите колеги оценяват високо постигнатото от „Еквилибриум“ в лицето на новия център в Русе, където се срещат изследователска работа и практика, като значимо постижение в европейския контекст. Радваме се, че сме свързани с това. Надяваме се да продължим партньорството си.“

• **Външна оценка на проекта от д-р Весела Банова, клиничен психолог и психоаналитик**

„Проектът, чиито резултат е създаването и функционирането на Семейен център, предлага смислен отговор на установените недостатъци при грижите и образованието за деца в ранна възраст в България. За това свидетелстват отговорите на родителите, наблюдението на децата и споделянията на специалистите от екипа на Центъра:

- Посещенията в Семейния център водят до промени в нагласите и ценностната ориентация на родителите относно важните неща в отглеждането и възпитанието на техните деца.

- Посещенията в Семейния център водят до промени в развитието на децата. Възможността да играят свободно с

естествени материали и да участват в разнообразни дейности внимателно и ненатрапливо, придружени от специалистите и в присъствие на родителите, които не са тревожни, водят до процъфтяване на въображението на детето и неговите умения за самостоятелност, правят го инициативно, развиват социалните му умения и говора.

- Работата в Семейния център се преживява като удовлетворяваща, мотивираща и развиваща от специалистите, които работят в него.“

„Опитът на Семейният център е от ключово значение за развитие на ефективни услуги за малки деца и техните родители в България към този момент, поради приемане на нов Закон за социалните услуги, в който се предвижда и се дава възможност за развитие на т. нар. общодостъпни услуги. За първи път се регламентира възможността в социалната сфера да се развиват услуги и подкрепа за деца и родители извън логиката на мерките за закрила, които се налагат, когато има изявен и разпознаваем риск за детето.“

• Становище на Лора Саркисян, осъществила текущ мониторинг на проекта

“Това е една обучителна среда за деца, родители и професионалисти. Специалистите не осигуряват директна консултация за семейството, а взаимодействат неформално в уютна среда, която може да бъде описана като „място за срещи“. „(Този проект) е подробен план за реформиране на грижата и обучението в ранното детство.“

• Обратна връзка от родители

• Редовно провеждаме “пица вечери“, през които обсъждаме важни за родителите теми. Използваме ги и за да задаваме въпроси като:

1. Какво правим правилно и добре?

2. Къде допускаме грешки?

3. От кое да правим повече?

Неформални родителски комисии дават обратна връзка за брошурата на центъра, за разработването на 3 видео клипа и 3 дигитални книжки за детското развитие и родителството:

Игра & изследване

Учене & Интелигентности

Позитивност & Отглеждането на устойчиви деца

Поддържа диалога с родителите чрез социалните мрежи и по тяхна молба разработваме дигитална платформа за презентирание - визуално и на разбираем език - на научните изследвания за детето в ранна възраст.

Обратна връзка от родители:

„Мястото е прекрасно, направено от естествени материали. Просторно и светло е. Дава възможност за свободна игра с различни материали, развиващи различни умения и качества у детето. Посещаваме центъра от 9 месеца и психолозите от центъра с радост следят развитието на детето – говор, фина моторика и др. Намерихме приятели и съмишленици и синът ми все пита за любимите какви от центъра (Хани и Талия). Едно от любимите му места за игра е пясъчникът, където спокойно го пускам да се цапа на воля. За мен това е място, където мога да си сверя часовника. Място, където се запознах с много приятни майки и където получавам така ценната за една майка възможност за общуване с екипа на центъра и с другите майки. Благодаря ви, че ви има!“

Весела, майка на Васил (1 г. 10 м.)

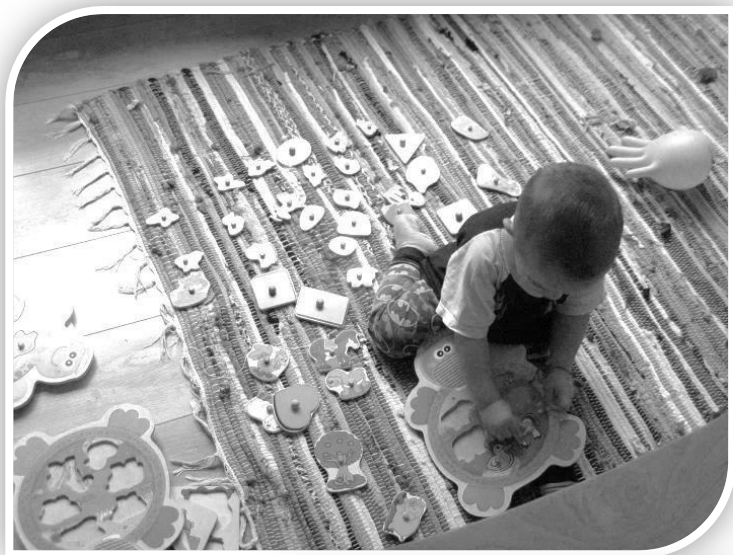
„Не искам да се впускам в дълги и обяснителни изказвания за това как се чувстваме аз и синът ми на това вълшебно място, какво сме научили, изживели и приятелствата, които сме създали. За това казвам едно голямо БЛАГОДАРЯ на създателя на това място в Русе. Едно голямо БЛАГОДАРЯ на хората, които работят на това място – те са уникални; и едно БЛАГОДАРЯ на родителите и децата, с които се запознахте. Без всички тях това прекрасно място нямаше да е същото. БЛАГОДАРЯ ви!

П.П. Винаги съм се радвала да разказвам на други родители за това място, изпълнено със спокойствие, различен поглед върху играта на децата, естествени материали. Оpozнах по-добре детето си чрез възможността за свободна игра, която за мен е почти всеки ден, там срещам едни усмихнати, добронамерени отворени за идеи и техните реализации човечета, на които много им БЛАГОДАРЯ. Те наблюдават мен и детето ми от около 8 месеца, като за мен е важно тяхното мнение как аз се грижа за Занди и той за мен. Определено развитието на малкия е много по-бързо и интересно, за което мястото и колективът допринесоха. В свободната си игра Зандър и аз се учим. Аз опознавам детето си, а то изучава света, играйки, смеейки се, плачейки, творейки. Семейният център е място, което ми носи усещане за топлина, разбирателство, свобода, израстване“.

С уважение и обич: Елия и Александър (1 г. 11 м.)

„Казвам се Росица и имам две деца: момиче на 4 г. и момче на 2 г. Посещавам центъра от 9 месеца. Децата ми се чувстват тук като у дома си. Изключително удобно и добре замислено място. Съчетава в себе си уютата на дома и забавлението да си сред природата. Много е трудно за мен да отида където и да било с двете деца, но за разлика от всички други места тук мога да прекарам цял ден. Синът ми е на 2 г. и все още има нужда от

обеден сън. Докато той си поспива необезпокоявано в детското легълце в бебешката стая, дъщеря ми се забавлява в другите кътчета на центъра. Прекрасно е, че той предлага такова разнообразие от игри, които децата не могат да намерят на друго място – нито навън, нито вътре. Балансът между природа и безопасна среда тук е изключително добре съчетан. Прекрасно и много полезно е, че има и кухненски кът, където мога да приготвя храна за децата и да ги нахраня без да прекъсвам забавленията им. Да изляза с двете деца от мен се изисква да приготвя и нося поне 2 чанти багаж. Хубавото е, че дори да съм пропуснала нещо да взема, тук винаги имат налични консумативи☺ (памперси, кърпички, дрехи, храна). На 2 – 4 години децата все още изискват доста грижи. А понякога се налага да им ги оказваш едновременно, в един и същи момент. За мен дори въкъщи това е критичен момент. Но тук съм спокойна, защото винаги има кой да ти се притече на помощ. Както всяка майка и аз искам да осигуря на децата си най-добрите грижи така, че да пораснат уверени и умни деца. Но често възникват трудности и въпроси. Тук е място, където мога да потърся отговорите. Центърът разполага с изключително добри и квалифицирани специалисти, с които човек може да поговори в една спокойна и приятелска атмосфера. А срещите с други родители са изключително полезни за мен. Много успокоително е да видиш, че не си сам. Най-трудната част от посещението ни е тръгването от центъра. Винаги е съпроводено с голяма доза плач и малко тръшкане. Затова съм изключително благодарна на целия екип за спокойствието и търпението, което проявява към нас. Благодаря за винаги топлото посрещане, благодаря за разбирането и благодаря, че ми дадохте възможност да бъда част от всичко това“.

Автори: Дейвид и Галина Бисет
Редактор: Лора Саркисян
Печат: Копирно студио Леон - Пловдив

